



SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Marszałek Senatu

Druk nr 2613
Warszawa, 18 listopada 2008 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku!

Zgodnie z art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. mam zaszczyt powiadomić Pana Marszałka, że Senat na 20. posiedzeniu w dniu 30 października 2008 r. podjął uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy

- o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej, ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu i ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym.

Jednocześnie pragnę poinformować, że Senat upoważnił senator Grażynę Sztark do reprezentowania Senatu w dalszych pracach nad tym projektem.

W załączeniu przesyłam opinię Komitetu Integracji Europejskiej o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem

(-) Bogdan Borusewicz

U C H W A Ł A
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 30 października 2008 r.

w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej, ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu i ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej, ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu i ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym.

Jednocześnie upoważnia senator Grażynę Sztark do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Bogdan BORUSEWICZ

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej, ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu i ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym

Art. 1.

W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 43 poz. 277, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 44 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

"3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do policjanta-ojca w okresie korzystania przez niego z urlopu macierzyńskiego.";

2) art. 44a otrzymuje brzmienie:

"Art. 44a. Policjantowi zwolnionemu na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5 i 6 w czasie urlopu wychowawczego przysługują do końca okresu, na który ten urlop został udzielony:

- 1) świadczenie pieniężne, wypłacane na zasadach obowiązujących przy wypłacaniu zasiłku wychowawczego;
- 2) inne uprawnienia przewidziane dla pracowników zwalnianych z pracy w czasie urlopu wychowawczego z przyczyn nie dotyczących pracowników.";

3) art. 79 otrzymuje brzmienie:

"Art. 79. 1. Policjantowi przysługują uprawnienia pracownika związane z rodzicielstwem określone w Kodeksie pracy, jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej. Jeżeli oboje rodzice lub opiekunowie są funkcjonariuszami, z uprawnień może korzystać tylko jedno z nich.

2. Policjantowi nie przysługuje prawo złożenia wniosku o obniżenie wymiaru czasu służby w okresie, w którym mógłby korzystać z urlopu wychowawczego.".

Art. 2.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 57, poz. 390, Nr 120, poz. 818, Nr 140, poz. 981 i Nr 165, poz. 1170 oraz z 2008 r. Nr 86, poz. 521.

W ustawie z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej (Dz. U. z 2004 r. Nr 156, poz. 1641, z późn. zm.²⁾) art. 43 otrzymuje brzmienie:

"Art. 43. 1. Funkcjonariuszowi celnemu przysługują uprawnienia pracownika związane z rodzicielstwem określone w Kodeksie pracy, jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej.

2. Funkcjonariuszowi celnemu nie przysługuje prawo złożenia wniosku o obniżenie wymiaru czasu służby w okresie, w którym mógłby korzystać z urlopu wychowawczego."

Art. 3.

W ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. Nr 74, poz. 676, z późn. zm.³⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 64:

a) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

"2a. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do funkcjonariusza-ojca w okresie korzystania przez niego z urlopu macierzyńskiego."

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Funkcjonariuszowi zwolnionemu na podstawie art. 54 ust. 3 lub art. 60 ust. 2 pkt 5 i 6 w czasie urlopu wychowawczego przysługują do końca okresu, na który ten urlop został udzielony:

- 1) świadczenie pieniężne, wypłacane na zasadach obowiązujących przy wypłacaniu zasiłku wychowawczego;
- 2) inne uprawnienia przewidziane dla pracowników zwalnianych z pracy w czasie urlopu wychowawczego z przyczyn niedotyczących pracowników."

2) art. 93 otrzymuje brzmienie:

"Art. 93. 1. Funkcjonariuszowi przysługują uprawnienia pracownika związane z rodzicielstwem określone w Kodeksie pracy, jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej. Jeżeli oboje rodzice lub opiekunowie są funkcjonariuszami, z uprawnień może korzystać tylko jedno z nich."

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703 r., z 2005 r. Nr 167, poz. 1399, z 2006 r. Nr 104, poz. 708, Nr 170, poz. 1218 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162, Nr 57, poz. 390 i Nr 89, poz. 589 oraz z 2008 r. Nr 53, poz. 311.

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 90, poz. 844, Nr 113, poz. 1070, Nr 130, poz. 1188 i Nr 166, poz. 1609, z 2004 r. Nr 109, poz. 1159, Nr 171, poz. 1800, Nr 267, poz. 2647 i Nr 273, poz. 2703, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 218, poz. 1592, z 2007 r. Nr 25, poz. 162 oraz z 2008 r. Nr 11 poz. 59.

www.inforflex.pl

2. Funkcjonariuszowi nie przysługuje prawo złożenia wniosku o obniżenie wymiaru czasu służby w okresie, w którym mógłby korzystać z urlopu wychowawczego."

Art. 4.

W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. Nr 104, poz. 708, Nr 158, poz. 1122 i Nr 218, poz. 1592 oraz z 2008 Nr 171, poz. 1056) art. 82 otrzymuje brzmienie:

"Art. 82. Funkcjonariuszowi przysługują uprawnienia pracownika związane z rodzicielstwem określone w Kodeksie pracy, jeżeli przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej."

Art. 5.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

1. Wyjaśnienie celu ustawy.

Funkcjonariusze służb mundurowych: policjanci, funkcjonariusze Służby Celnej, funkcjonariusze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu oraz funkcjonariusze Centralnego Biura Antykorupcyjnego, zw. dalej funkcjonariuszami, w zależności od miejsca pracy i płci mają zróżnicowany dostęp do uprawnień rodzicielskich. Nie istnieją racjonalne powody odmiennego traktowania poszczególnych funkcjonariuszy. Zarówno treść Konstytucji RP oraz postanowienia - obowiązujące Polskę jako członka UE - prawa wspólnotowego, jak również ratyfikowanych przez Polskę umów międzynarodowych obligują do równego traktowania pracowników. Odpowiednie przepisy w tym zakresie zostały już implementowane do Kodeksu pracy. Celem tej ustawy jest zrównanie uprawnień rodzicielskich funkcjonariuszy z uprawnieniami rodzicielskimi pracowników, gwarantowanych przepisami ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy.

2. Przedstawienie stanu obecnego.

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji stanowi, że policjanta-kobiety nie można w okresie ciąży i w czasie urlopu macierzyńskiego zwolnić ze służby, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 41 ust. 1 pkt 3 i 4 oraz ust. 2 pkt 2, 3, 5 i 6. W razie zwolnienia ze służby, na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5 i 6, przysługuje jej uposażenie do końca urlopu macierzyńskiego. Ponadto policjantowi-kobiecie zwolnionej na podstawie art. 41 ust. 2 pkt 5 i 6 w czasie urlopu wychowawczego przysługują do końca okresu, na który ten urlop został udzielony:

- 1) świadczenie pieniężne, wypłacane na zasadach obowiązujących przy wypłacaniu zasiłku wychowawczego,
- 2) inne uprawnienia przewidziane dla pracownic zwalnianych z pracy w czasie urlopu wychowawczego z przyczyn niedotyczących pracowników.

Ponadto art. 79 jednoznacznie postanawia, że tylko policjantowi-kobiecie przysługują szczególne uprawnienia przewidziane dla pracownic, jeżeli ustawa o Policji nie stanowi inaczej. Z brzmienia dotychczas obowiązujących przepisów ustawy wynika, że nie może z nich skorzystać policjant-mężczyzna.

Ustawa o Służbie Celnej postanawia, że tylko funkcjonariuszowi – kobiecie przysługują szczególne uprawnienia przewidziane w prawie pracy dla pracownic. Tym samym z uprawnień tych nie może skorzystać funkcjonariusz – mężczyzna, ojciec dziecka wychowujący dziecko oraz funkcjonariusz, który przyjął dziecko na wychowanie i wystąpił do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka lub który przyjął dziecko na wychowanie jako rodzina zastępcza, oczywiście w takim zakresie,

www.inforlex.pl

w jakim, zgodnie z Kodeksem pracy, mogą z tych uprawnień korzystać pracownicy – mężczyźni (ojcowie).

Ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu postanawia, że funkcjonariusza-kobiety nie można w okresie ciąży i w czasie urlopu macierzyńskiego zwolnić ze służby, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 54 ust. 3, art. 60 ust. 1 pkt 3 i 4 oraz ust. 2 pkt 2, 3, 5 i 6. W razie zwolnienia funkcjonariusza-kobiety ze służby na podstawie art. 54 ust. 3 i art. 60 ust. 2 pkt 5 i 6, przysługuje jej uposażenie do końca urlopu macierzyńskiego. Ponadto funkcjonariuszowi-kobiecie zwolnionej na podstawie art. 54 ust. 3 lub art. 60 ust. 2 pkt 5 i 6 w czasie urlopu wychowawczego, przysługują do końca okresu, na który ten urlop został udzielony:

- 1) świadczenie pieniężne, wypłacane na zasadach obowiązujących przy wypłacaniu zasiłku wychowawczego,
- 2) inne uprawnienia przewidziane dla pracownic zwalnianych z pracy w czasie urlopu wychowawczego z przyczyn nie dotyczących pracowników.

Ponadto art. 93 postanawia, że tylko funkcjonariuszowi-kobiecie przysługują szczególne uprawnienia przewidziane dla pracownic, jeżeli ustawa ta nie stanowi inaczej.

Takie uprawnienia przysługują wyłącznie funkcjonariuszowi - kobiecie. Z brzmienia dotychczas obowiązujących przepisów ustawy wynika, że nie może z nich skorzystać funkcjonariusz-mężczyzna.

Art. 82 ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym wymaga dostosowania do propozycji wnoszonych do przepisów wymienionych wyżej ustaw. Zgodnie z tą ustawą funkcjonariuszom przysługują równe prawa w zakresie uprawnień związanych z rodzicielstwem, jednak zbyt wąsko sformułowane zostało odesłanie do przepisów Kodeksu pracy – jedynie do przepisów działu VIII Kodeksu pracy, co powoduje, że szereg uprawnień związanych z rodzicielstwem, ujętych w Kodeksie poza tą jednostką redakcyjną nie ma zastosowania do funkcjonariuszy CBA. Taka sytuacja powodowałaby nierówność pomiędzy poszczególnymi służbami.

Biorąc pod uwagę przede wszystkim orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 czerwca 2006 r. (sygn. akt P 30/05), należy przyjąć, że niektóre z tych praw przysługują także odpowiednio funkcjonariuszowi-mężczyźnie. Nie mniej nie wynika to wprost z przepisów i wydaje się wskazane, aby kwestia ta została należycie i jednoznacznie uregulowana w ustawie.

Należy podkreślić, że w orzeczeniu z dnia 29 czerwca 2006 r. (sygn. akt P 30/05) Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że ewolucja brzmienia art. 186 Kodeksu pracy jest dobrym przykładem zmian w prawie zmierzających do zagwarantowania pracownikom określonych

uprawnień oraz wyeliminowania różnic związanych z ich płcią. Jednocześnie Trybunał podkreślił, że ustawodawca w stosunku do uprawnień bezpośrednio związanych z ciążą i macierzyństwem posługuje się terminami „kobieta” oraz „pracownica”. Ustawodawca świadomie więc różnicuje w zakresie praw rodzicielskich pewne uprawnienia w zależności od tego, czy są one związane z cechami biologicznymi osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem, czy też nie. W ten sposób unika on sytuacji, w których norma prawna, w sposób niezasadny i niesłuszny, różnicowałaby uprawnienia z tytułu rodzicielstwa.

Należy zaznaczyć, że administracyjnoprawny charakter stosunku zatrudnienia uzasadnia tylko takie odstępstwa od regulacji ogólnych prawa pracy, jakie są konieczne z uwagi na charakter służby. Dlatego nie jest uzasadnione, aby m.in. prawo do urlopu wychowawczego funkcjonariuszy było regulowane w sposób odrębny. Trybunał Konstytucyjny dostrzegł oczywiście odmienność sytuacji prawnej pracowników i funkcjonariuszy. Pierwsi pozostają w stosunku pracy, drudzy – w stosunku służbowym o charakterze administracyjnym. W swoim orzeczeniu Trybunał rozważał, czy można przyjąć tezę, że wyrażona w art. 5 Kodeksu pracy zasada subsydiarnego stosowania przepisów Kodeksu pracy odnosi się (co wprost wynika z tego przepisu) do stosunków pracy podlegających regulacjom szczególnym. *A contrario* – art. 5 Kodeksu pracy nie może być traktowany jako bezpośrednia podstawa stosowania kodeksowych przepisów o urlopach wychowawczych do stosunku służbowego. Tak kategorię stanowisko, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, byłoby jednak wynikiem zbyt jednostronnej oceny sytuacji. Wydaje się bowiem, że w stosunku służbowym trzeba dostrzec, poza sferą praw i obowiązków ściśle związanych ze służbą, sferę elementów o charakterze socjalnym (pracowniczym). W ostatniej wymienionej sferze, przy braku wyraźnych przeciwwskazań, czy to ustawowych, czy to wynikających z charakteru służby, nie powinno się wykluczać stosowania przepisów Kodeksu pracy. Nie ma zatem podstaw, aby zasady tej nie przenieść na grunt omawianej ustawy. Administracyjnoprawny charakter stosunku zatrudnienia uzasadnia tylko takie odstępstwa od regulacji ogólnych prawa pracy, jakie są konieczne z uwagi na charakter służby. Nie ma powodów, aby w pozostałym zakresie stosować inne regulacje niż te, które wynikają z Kodeksu pracy.

3. Różnice między dotychczasowym a przewidywanym stanem prawnym.

Proponowane zmiany:

- w art. 1 (dotyczące art. 44, 44a i art. 79 ustawy o Policji),
- w art. 2 (dotyczące art. 43 ustawy o Służbie Celnej),
- art. 3 (dotyczące art. 93 ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu) oraz

www.inforlex.pl w art. 4 (dotyczące art. 82 ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym),

spowodują, że funkcjonariusze, niezależnie od płci, zagwarantowane będą mieli równe prawo w dostępie do uprawnień rodzicielskich.

Należałoby podkreślić, że już obecnie postanowienia obowiązujących ustaw dotyczących funkcjonariuszy innych służb mundurowych, gwarantują im podobny zakres uprawnień rodzicielskich jak ten, który posiadają pracownicy. Są to: ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej, ustawa z dnia 16 marca 2001 r. o Biurze Ochrony Rządu, ustawa z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej oraz ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej.

Proponuje się więc, aby brzmienie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej, ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu oraz ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, w zakresie uprawnień rodzicielskich, jakie przysługują funkcjonariuszom, przybrało podobną formę, jak obecnie obowiązujące przepisy wymienionych wyżej ustaw.

4. Oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne.

Ustawa będzie miała wpływ na wzrost wydatków budżetowych z uwagi na rozszerzenie na mężczyzn uprawnień dotychczas zastrzeżonych wyłącznie dla funkcjonariuszy – kobiet.

Zamierzonym skutkiem niniejszej inicjatywy jest przede wszystkim jednoznaczne i precyzyjne zapisanie w ustawie i zapewnienie w ten sposób dostępności do uprawnień rodzicielskich funkcjonariuszom bez różnicowania ich w dostępie do uprawnień, które nie są związane z cechami biologicznymi osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem i powinny przysługiwać pracownikom obu płci, na równych zasadach. Prawo do równego traktowania przez władze publiczne oraz respektowanie zakazu dyskryminowania w życiu społecznym, zawodowym czy gospodarczym jest bowiem nakazem konstytucyjnym, wynikającym z respektowania przez państwo praw człowieka i obywatela.

5. Oświadczenie w sprawie zgodności przedłożonego projektu z prawem wspólnotowym.

Przedłożony projekt ustawy o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej, ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu i ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.



**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ**

SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

SEKRETARZ STANU

Mikołaj Dowgielewicz

Min.MD/*(075)*(08/DP/jf

Warszawa, dnia *4* listopada 2008 r.

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z przedłożonym projektem ustawy o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej, ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu i ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (pismo z dnia 2 listopada br.) uprzejmie informuję, że projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Z up. Sekretarza Komitetu
Integracji Europejskiej

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Piotr Stachańczyk
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

Pan Radosław Młeczko
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, 1 grudnia 2008 r.

BAS-WAEiM-3311/08

Pan Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
o zgodności senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o Policji, ustawy
o Służbie Celnej, ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz
Agencji Wywiadu i ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym
(przedstawiciel wnioskodawców: senator Grażyna Sztark) z prawem Unii
Europejskiej

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2002 r. Nr 23, poz. 398, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

I. Przedmiot projektu ustawy

Przedstawiony senacki projekt ustawy przewiduje zmiany w czterech ustawach:

1. ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277, ze zm.),
2. ustawie z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej (Dz.U. z 2004 r. Nr 156, poz. 1641, ze zm.),
3. ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz.U. Nr 74, poz. 676, ze zm.),
4. ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz.U. Nr 104, poz. 708, ze zm.).

Projekt ustawy zawiera zmiany, które mają na celu zwiększenie uprawnień funkcjonariuszy związanych z rodzicielstwem, w szczególności zrównanie praw mężczyzn i kobiet. Chociaż większość proponowanych zmian zmierza do zwiększenia uprawnień funkcjonariuszy służb, których dotyczą zmieniane ustawy, należy zwrócić uwagę na proponowane przepisy, które przewidują, iż funkcjonariuszowi nie przysługiwałoby prawo złożenia wniosku o obniżenie wymiaru czasu służby w okresie, w którym mógłby korzystać z urlopu wychowawczego (art. 1 pkt 3, art. 2, art. 3 pkt 2 projektu ustawy; brak takiego przepisu w przypadku zmian w ustawie o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym).

Ustawa miałaby wejść po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

II. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Ze względu na przedmiot projektu ustawy należy zwrócić uwagę na następujące akty prawa Unii Europejskiej:

a) dyrektywę Rady 96/34/WE z dnia 3 czerwca 1996 r. w sprawie porozumienia ramowego dotyczącego urlopu rodzicielskiego zawartego przez UNICE, CEEP oraz ETUC (Dz. Urz. UE L 145 z 19.6.1996 r., s. 4, ze zm.; Dz. Urz. Polskie wydanie specjalne rozdział 5, tom 2, s. 285). Stanowiące załącznik do dyrektywy porozumienie ramowe przewiduje, iż ma ono zastosowanie do wszystkich pracowników kobiet i mężczyzn związanych umową o pracę lub pozostających w innym stosunku zatrudnienia określonym przez prawo, układy zbiorowe lub praktykę, obowiązujące w każdym państwie członkowskim. Porozumienie przyznaje pracownikom, mężczyznom i kobietom, indywidualne prawo do urlopu rodzicielskiego z powodu urodzenia lub przysposobienia dziecka;

b) dyrektywę Rady 76/207/EWG z dnia 9 lutego 1976 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w zakresie dostępu do zatrudnienia, kształcenia i awansu zawodowego oraz warunków pracy (Dz. Urz. WE L 39 z 14.2.1976 r., s. 40, Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdział 5, tom 1, s. 187)¹. Zgodnie z art. 2 ust. 1 dyrektywy, zasada równego traktowania oznacza brak jakiejkolwiek bezpośredniej lub pośredniej dyskryminacji ze względu na płeć. Dyrektywa nie narusza prawa państw członkowskich do uznawania szczególnych praw do urlopu ojcowskiego lub adopcyjnego. Państwa członkowskie, które uznają takie prawa, zobowiązane są podjąć niezbędne środki w celu ochrony pracujących mężczyzn i kobiet przed zwolnieniem z powodu wykonywania tych praw i zapewniają, że po zakończeniu takiego urlopu są oni uprawnieni do swojej pracy lub równoważnej na warunkach nie mniej korzystnych, oraz do korzystania z warunków pracy, do których byliby uprawnieni w trakcie swojej nieobecności. Państwa członkowskie mogą przyjmować lub utrzymywać środki w celu zapewnienia pełnej równości między mężczyznami i kobietami w praktyce (art. 2 ust. 7 i 8 dyrektywy).

III. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Wprawdzie funkcjonariusze służb, których dotyczy opiniowany projekt nie są pracownikami w rozumieniu dyrektyw przywołanych w punkcie II opinii, ani w rozumieniu prawa krajowego (w szczególności ustawy – Kodeks pracy), nie ma jednak przeszkód, by objąć ich niektórymi przepisami prawa pracy,

¹ Zgodnie z art. 34 ust. 1 dyrektywy 2006/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy, dyrektywa 76/207 zostanie uchylona 15 sierpnia 2009 r.

zwłaszcza dotyczącymi zrównania praw kobiet i mężczyzn w zakresie uprawnień związanych z rodzicielstwem.

IV. Konkluzje

Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej, ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu i ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Warszawa, 1 grudnia 2008 r.

BAS-WAEiM-3312/08

Pan Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
dotycząca możliwości uznania przedstawionego senackiego projektu ustawy
o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej, ustawy o Agencji
Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu i ustawy o
Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (przedstawiciel wnioskodawców:
senator Grażyna Sztark) za projekt ustawy wykonującej prawo Unii
Europejskiej w rozumieniu art. 95a ust. 1 Regulaminu Sejmu

Stosownie do art. 95a ust. 1 Regulaminu Sejmu, projektem ustawy wykonującym prawo Unii Europejskiej jest projekt ustawy mający na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Przedstawiony senacki projekt ustawy przewiduje zmiany w czterech ustawach:

1. ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277, ze zm.),
2. ustawie z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej (Dz.U. z 2004 r. Nr 156, poz. 1641, ze zm.),
3. ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz.U. Nr 74, poz. 676, ze zm.),
4. ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz.U. Nr 104, poz. 708, ze zm.).

Projekt ustawy zawiera zmiany, które mają na celu zwiększenie uprawnień funkcjonariuszy związanych z rodzicielstwem, w szczególności zrównanie praw mężczyzn i kobiet. Choć większość proponowanych zmian zmierza do zwiększenia uprawnień funkcjonariuszy służb, których dotyczą zmieniane ustawy, należy zwrócić uwagę na proponowane przepisy, które przewidują, iż funkcjonariuszowi nie przysługiwałoby prawo złożenia wniosku o obniżenie wymiaru czasu służby w okresie, w którym mógłby korzystać z urlopu wychowawczego (art. 1 pkt 3, art. 2, art. 3 pkt 2 projektu ustawy; brak takiego przepisu w przypadku zmian w ustawie o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym).

Ustawa miałaby wejść po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Senacki projektu ustawy o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej, ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji

Wywiadu i ustawy o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej, o którym mowa w art. 95a ust. 1 Regulaminu Sejmu.

*Opracował: Zespół Prawa Europejskiego
Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych*

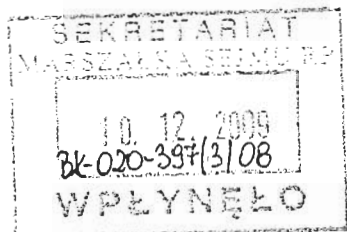
Michał Królikowski



SENATOR
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Grażyna Sztark

Warszawa, 3 grudnia 2009r.



Szanowny Pan

Stefan Niesiołowski

Wicemarszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w związku ze skierowaną do mnie, jako do przedstawiciela wnioskodawców, prośbą uzupełnienie uzasadnienia do wniesionego przez Senat projektu ustawy o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej i ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, pozwalam sobie przesłać kopię pisma zawierającego stanowisko jakie podczas konsultacji ww. projektu przeprowadzanych przez Komisję Ustawodawczą zajęła Minister Pracy i Polityki Społecznej.

Z załączonego pisma jednoznacznie wynika, że nie jest możliwym oszacowanie choćby... „przybliżonych skutków finansowych projektowanych zmian...”

Z wyrazami szacunku i sympatii,

Grażyna Sztark



MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Warszawa, dnia 5 sierpnia 2008r.

Jolanta Fedak

BM-I-0702-17-EN/08
DPR-V-0700-82/JS/BL/ABB/08

Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu RP

Nawiązując do wystąpienia Pana Przewodniczącego z dnia 24 lipca br., znak: BPS/KU-034/69/08, w sprawie sporządzenia opinii w przedmiocie rozwiązań zaproponowanych przez wnioskodawców w projekcie ustawy o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej i ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (druk senacki nr 168) – uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko:

Jak wynika z uzasadnienia projektodawców, projekt ustawy o zmianie ustawy o Policji, ustawy o Służbie Celnej i ustawy o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (druk senacki nr 168) ma na celu **zrównanie uprawnień rodzicielskich funkcjonariuszy tych służb z uprawnieniami rodzicielskimi pracowników**, gwarantowanymi przepisami Kodeksu pracy. W obecnym stanie prawnym wymienione ustawy gwarantują szczególne uprawnienia przewidziane dla pracowników według przepisów prawa pracy tylko funkcjonariuszom – kobietom.

Ponadto, z uzasadnienia do projektu wynika, iż proponowane zmiany „spowodują, że funkcjonariusze, **niezależnie od płci**, zagwarantowane będą mieli równe prawo w dostępie do uprawnień rodzicielskich”. Jak podkreślają projektodawcy „zamierzonym skutkiem niniejszej inicjatywy jest przede wszystkim jednoznaczne i precyzyjne zapisanie w ustawie i zapewnienie w ten sposób dostępności do uprawnień rodzicielskich funkcjonariuszom bez

różnicowania ich w dostępie do uprawnień, które nie są związane z cechami biologicznymi osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem i powinny przysługiwać pracownikom obu płci, na równych zasadach”.

Proponowane zmiany w ustawach: o Policji, o Służbie Celnej i o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu niewątpliwie zasługują na poparcie -- zarówno ze względu na konstytucyjną zasadę równości wobec prawa (art. 32 i 33 Konstytucji RP), jak i ze względu na zapewnienie ich zgodności z dyrektywami UE.

Jednakże wątpliwości budzi kwestia, na ile projektowane zmiany odpowiadają celom zamierzonym przez projektodawców, tj.:

- zrównaniu uprawnień funkcjonariuszy z uprawnieniami pracowników oraz
- zrównaniu uprawnień związanych z rodzicielstwem dla funkcjonariuszy -- mężczyzn i funkcjonariuszy -- kobiet.

Na wstępie należy zauważyć, że pojęcie przepisów prawa pracy, którymi posługują się zarówno obecne ustawy, o których mowa, jak i projektodawcy jest niezwykle szerokie. Obejmuje ono szereg ustaw i rozporządzeń wykonawczych zawierających przepisy prawa pracy, a także akty prawa wewnątrzzakładowego (np. układy zbiorowe pracy i regulaminy pracy, regulaminy wynagradzania, itd.). Przepisami powszechnie obowiązującymi regulującymi problematykę uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem są przepisy działu ósmego **Kodeksu pracy**.

Należy jednocześnie zaznaczyć, że dział ten obecnie nosi tytuł: „Uprawnienia pracowników związane z rodzicielstwem”. W związku ze zrównaniem w uprawnieniach rodzicielskich mężczyzn i kobiet tytuł, jaki nosił ten dział do maja 2001 r. („Ochrona pracy kobiet”) stał się bowiem nieadekwatny do jego treści. Obecne przepisy Kodeksu pracy nie tyle określają szczególne uprawnienia pracownic, ile uprawnienia **pracowników** związane z rodzicielstwem, aczkolwiek ze względów biologicznych z części z nich korzystać mogą jedynie pracownice (np. urlop macierzyński przez pewien okres po porodzie, przerwa na karmienie). Natomiast uznaje się, że z pozostałych uprawnień, niezwiązanych bezpośrednio z płcią, powinni korzystać na równych prawach kobiety i mężczyźni.

Jeżeli zatem celem projektodawców jest zrównanie funkcjonariuszy w uprawnieniach rodzicielskich z pracownikami, niezależnie od płci, to pożądanym byłoby przyznanie funkcjonariuszom uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem,

określonych w dziale ósmym Kodeksu pracy. Taką regulację – najwłaściwszą legislacyjnie i nie budzącą wątpliwości - zawiera art. 82 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. Nr 104, poz. 708 ze zm.).

Ponadto trzeba zaznaczyć, że **kodeksowe przepisy o uprawnieniach pracowników związanych z rodzicielstwem obejmują także ochronę trwałości stosunku pracy** w okresie ciąży, urlopu macierzyńskiego i urlopu wychowawczego. Natomiast ustawy: o Policji oraz o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu z jednej strony zawierają przepisy gwarantujące stabilność służby, a z drugiej strony – gwarantują szczególnie uprawnienia przysługujące pracownikom (obecnie tylko funkcjonariuszom – kobietom). Także projekt zmian w tych ustawach, zawarty w druku nr 168, zawiera jedynie propozycje przyznania szczególnych uprawnień przewidzianych dla pracowników funkcjonariuszom, natomiast nie zrównuje funkcjonariuszy mężczyzn w zakresie ochrony trwałości służby. Taka sytuacja może budzić wątpliwości, czy w świetle projektowanych zmian - kodeksowe przepisy o ochronie trwałości zatrudnienia (zawarte w dziale ósmym KP) będą miały zastosowanie do funkcjonariuszy – mężczyzn czy nie. Kwestia ta wymaga jasnej regulacji.

Należy podkreślić, że prawo do urlopu macierzyńskiego, jak również ochronę stosunku pracy w czasie ciąży i urlopu macierzyńskiego ustanawia dyrektywa Rady 92/85/EWG z dnia 19 października 1992 r. w sprawie wprowadzenia środków służących wspieraniu poprawy w miejscu pracy bezpieczeństwa i zdrowia pracownic w ciąży, pracownic, które niedawno rodziły, i pracownic karmiących piersią (dziesiąta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG). Prawo wspólnotowe nie przewiduje korzystania przez mężczyzn z urlopu macierzyńskiego. Prawo do urlopu macierzyńskiego przysługuje (zgodnie z art. 8 dyrektywy) pracownikom w związku z ciążą i urodzeniem dziecka. Urlop ten ma więc na celu ochronę kondycji biologicznej kobiety w okresie ciąży i po niej (pkt 12 Preambuły do dyrektywy 2002/73/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 września 2002 r. zmieniającej dyrektywę Rady 76/207/EWG w sprawie wprowadzenia w życie zasady równego traktowania mężczyzn i kobiet w zakresie dostępu do zatrudnienia, kształcenia i awansu zawodowego oraz warunków pracy).

Prawo Wspólnotowe nie wymaga obecnie zagwarantowania ojcom prawa do urlopu ojcowskiego. Jednakże Państwa Członkowskie zostały zachęcane do rozważenia przyznania pracującym mężczyznom takiego prawa. Stosownie do art. 1 pkt 2 dyrektywy 2002/73/WE „Państwa Członkowskie, które uznają takie prawa, podejmują niezbędne środki w celu ochrony pracujących mężczyzn (...) przed zwolnieniem z powodu wykonywania tych praw i

zapewniają, że po zakończeniu takiego urlopu są oni uprawnieni do swojej pracy lub równoważnej na warunkach nie mniej korzystnych oraz do korzystania z poprawy warunków pracy, do których byliby uprawnieni w trakcie swojej nieobecności.”

Przepisy Kodeksu pracy nie przewidują urlopu ojcowskiego, natomiast przewidują możliwość wykorzystania części urlopu macierzyńskiego przez pracownika – ojca wychowującego dziecko w dwóch sytuacjach - gdy urlopu w pełnym wymiarze nie wykorzystwała pracownica. W myśl art. 180 § 5 Kodeksu pracy pracownica, po wykorzystaniu po porodzie co najmniej 14 tygodni urlopu macierzyńskiego, ma prawo zrezygnować z pozostałej części tego urlopu; w takim przypadku niewykorzystanej części urlopu macierzyńskiego udziela się pracownikowi – ojcu wychowującemu dziecko, na jego pisemny wniosek. Ponadto, na mocy art. 180 § 7 Kodeksu pracy prawo do niewykorzystanej części urlopu macierzyńskiego przysługuje pracownikowi – ojcu wychowującemu dziecko w razie zgonu pracownicy w czasie urlopu macierzyńskiego.

Reasumując, wydaje się, że jeżeli na mocy Kodeksu pracy pracownik-ojciec wychowujący dziecko ma prawo do części urlopu macierzyńskiego, czyli właśnie takiego quasi urlopu ojcowskiego, i podlega on w tym czasie ochronie przed zwolnieniem z pracy – korespondujące uprawnienie powinno przysługiwać także funkcjonariuszowi-ojcu wychowującemu dziecko. W przeciwnym wypadku, można mówić o naruszeniu zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn.

Natomiast prawo do urlopu wychowawczego przewiduje dyrektywa Rady 96/34/WE z dnia 3 czerwca 1996 r. w sprawie porozumienia ramowego dotyczącego urlopu rodzicielskiego zawartego przez UNICE, CEEP oraz ETUC. Porozumienie to ma zastosowanie do wszystkich pracowników, kobiet i mężczyzn. Zgodnie z Klauzulą 2 ust. 4 Porozumienia w celu zapewnienia możliwości korzystania przez pracowników z prawa do urlopu rodzicielskiego Państwa Członkowskie wprowadzają niezbędne przepisy i podejmują środki w celu ochrony pracowników przed zwalnianiem z powodu ubiegania się lub korzystania z urlopu rodzicielskiego. Ochrona przed zwolnieniem nie jest różnicowana w zależności od płci korzystającego pracownika. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku takich uprawnień jak prawo do powrotu na to samo stanowisko pracy (czy też stanowisko równorzędne), zachowanie uprawnień nabytych lub nabywanych przez pracownika w chwili rozpoczęcia urlopu rodzicielskiego w niezmienionej formie. W związku z powyższym, należy stwierdzić, iż brak zagwarantowania tych uprawnień także funkcjonariuszom-mężczyznom, powoduje nierówne traktowanie. Narusza też cel realizowany przez Porozumienie w sprawie

Jednocześnie pragnę Pana Przewodniczącego poinformować, że oszacowanie choćby przybliżonych skutków finansowych projektowanych zmian, uwzględniających także przedstawione przeze mnie sugestie ich uzupełnienia, nie jest możliwe. Trudno bowiem przewidzieć, ilu funkcjonariuszy skorzystałoby z nowych uprawnień.

Jak wynika z dotychczasowych doświadczeń, zrównanie pracowników – mężczyzn i pracownic – kobiet w uprawnieniach rodzicielskich nie spowodowało znaczących skutków finansowych - ze względu na znikomą liczbę mężczyzn korzystających z takich uprawnień. Można zatem założyć, że podobne zjawisko wystąpi także wśród funkcjonariuszy.

MINISTER
wz.
Jaroslav Duda
SEKRETARZ STANU